

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Fučíka a soudců JUDr. Pavla Vlacha a JUDr. Elišky Mrázkové v právní věci žalobce: **Jiří V.** nar. xxx, bytem xxx, xxx, zast. Mgr. Martinem Řeřichou, advokátem se sídlem Praha 10, Rybalkova 27, proti žalované: **První konkursní v.o.s.**, IČ: 26424568, se sídlem Praha 4, Severozápadní II 32/306, o zaplacení částky **26.241,- Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalobce i žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 20.6.2016, č.j. 21 C 346/2014-126,

t a k t o :

- I.** Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku o věci samé **m ě n í** tak, že se žaloba o zaplacení částky 26.241,- Kč s příslušenstvím **z a m í t á**.
- II.** Žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně částku 2.100,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.
- III.** Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 26.241,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 13.10.2014 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.) a o nákladech řízení rozhodl tak, že na jejich náhradu nemá žádný z účastníků právo (výrok II.).

Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobce domáhal na žalované zaplacení uvedené částky na náhradu škody, jež mu měla dle žalobních tvrzení vzniknout tím, že mu nebyly uhrazeny náklady řízení, jež vynaložil (v zažalované výši) ve dvou řízeních o žalobách podaných proti němu (jako žalovanému) žalovanou jako insolvenčním správcem dlužníka CDirect spol. s r.o. v likvidaci, jehož byl žalobce jednatelem, vedených zprvu u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 179 Cm 4/2009 a 179 Cm 6/2009, a posléze u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 23 C 67/2011 a 32 C 33/2012. Žalovaná byla v těchto řízeních, zahájených její osobou bez vynaložení patřičné odborné péče, neúspěšná, a bylo jí proto uloženo zaplatit žalobci náklady řízení, které mu vznikly. Majetková podstata úpadce však na úhradu těchto nákladů nepostačovala, což muselo být žalované již při podání žalob zřejmé.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalovaná jako insolvenční správce dlužníka CDirect spol. s r.o. v likvidaci podala proti žalobci jako jejímu jednatele (i v části odůvodnění rozsudku pojednávající dále o skutkových zjištěních budou účastníci označeni svým stávajícím procesním postavením) poté, co provedla soupis majetkové podstaty dlužníka, v němž (mj.) uvedla, že „je v tuto chvíli otázkou, zda výtěžek ze zpeněžení soupisu majetkové podstaty... vůbec pokryje náklady konkursu“, dvě (incidenční) žaloby. Těmi se domáhala, aby žalobce zaplatil do majetkové podstaty dlužníka částky 500.000,- Kč a 1,057.000,- Kč, jež měl bez právního důvodu vyzvednout z pokladny dlužníka, a současně určení neplatnosti úkonu spočívajícího ve vyzvednutí uvedených částek z pokladny dlužníka. Ohledně částky 500.000,- Kč bylo řízení vedeno u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 179 Cm 4/2009, jmenovaný soud žalobě vyhověl, k odvolání žalobce Vrchní soud v Praze jako soud odvolací vyhovující rozsudek Městského soudu v Praze změnil tak, že žalobu na určení neplatnosti právního úkonu zamítl, řízení o žalobě na uložení povinnosti zaplatit částku 500.000,- Kč vyloučil k samostatnému projednání a žalované uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 5.173,- Kč. Řízení o zaplacení částky 500.000,- Kč probíhalo u Okresního soudu v Liberci pod sp.zn. 23 C 67/2011, žalovaná vzala žalobu zpět, řízení bylo proto zastaveno a žalované bylo uloženo zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 25.652,- Kč. Ohledně částky 1,057.000,- Kč bylo řízení vedeno u Městského soudu v Praze pod sp.zn. 179 Cm 6/2009, jmenovaný soud žalobě vyhověl, k odvolání žalobce Vrchní soud v Praze jako soud odvolací vyhovující rozsudek Městského soudu v Praze změnil tak, že žalobu na určení neplatnosti právního úkonu zamítl, řízení o žalobě na uložení povinnosti zaplatit částku 1.057.000,- Kč vyloučil k samostatnému projednání a žalované uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 24.760,- Kč. Řízení o vyloučeném nároku pak probíhalo rovněž u Okresního soudu v Liberci, a to pod sp. zn. 32 C 33/2012, žaloba byla zamítnuta a žalované bylo uloženo zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 32.028,70 Kč. Žalobce vynaložil na své zastoupení v řízení advokátem zažalovanou částku. Z majetkové podstaty úpadce mu na přisouzené náhradě nákladů řízení (zažalovanou částku přesahující) nebylo uhrazeno nic. Žalovaná podala žaloby ve dnech 16.10.2009 a 2.11.2009, přestože již ke dni 15.7.2009, kdy provedla soupis majetkové podstaty dlužníka, věděla, že výše přihlášených pohledávek převyšuje majetek úpadce.

Na podkladě těchto skutkových zjištění soud prvního stupně uzavřel, cituje ustanovení § 37 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon (dále jen „InsZ“), a §§ 420 a 442 obč. zák., že žalovaná obě žaloby sice nepochybně podala za účelem vrácení finanční hotovosti do majetkové podstaty úpadce, avšak „nezvolila správný postup, když žaloby na neplatnost úkonu byly zamítnuty“. Podle soudu prvního stupně je sice pravdou, že „insolvenční správce nemusí věc právně správně posoudit“, i tak však měl podle soudu prvního stupně „vzít v potaz výši přihlášených pohledávek a zjištěnou hodnotu majetku úpadce, z jejichž porovnání jasně

vyplývalo, že majetková podstata nebude postačovat ani na úhradu přihlášených pohledávek, natož na případné náklady vzniklé z jím podaných incidenčních žalob, pokud budou žaloby neúspěšné (a s tím rozhodně musel počítat)“. Dle názoru soudu prvního stupně mohl insolvenční správce za účelem předejití neúspěchu žalob „využít právních služeb jím vybraného advokáta, který by buď koncipoval žaloby jinak (aby byly úspěšné), nebo žalovanou poučil o neúspěchu takových žalob“. Podání neúspěšných žalob za shora uvedených okolností tak soud prvního stupně vyhodnotil jako postup rozporný s požadavky odborné péče insolvenčního správce, zakládající jeho odpovědnost za škodu tím vzniklou podle § 37 odst. 1 a 3 InsZ, jež v případě žalobce odpovídá jím vynaloženým nákladům řízení, jejichž náhrady z majetkové podstaty úpadce se mu nedostalo, neboť ta na to nepostačovala. V této souvislosti soud prvního stupně konstatoval, že výše žalobci přisouzených nákladů řízení postrádá právní význam, neboť „významné je pouze, v jakém rozsahu vznikla žalobci škoda – tedy kolik skutečně zaplatil za právní zastoupení svému advokátovi.“ Proto soud prvního stupně žalobě vyhověl. O nákladech řízení rozhodl soud prvního stupně s poukazem na §§ 142 odst. 2 a 146 odst. 2 věta první o.s.ř. s tím, že výše částky, do níž žalobě vyhověl, odpovídá výši částky, o kterou žalobce v průběhu řízení žalobu omezil (25.984,- Kč), pročež shledal poměr úspěchu a neúspěchu účastníků v podstatě shodný.

Rozsudek napadli včasným a přípustným odvoláním oba účastníci.

Žalovaná napadla odvoláním výrok o věci samé. Napadenému rozsudku vytkla neúplně zjištěný skutkový stav a v návaznosti na to i nesprávné právní posouzení věci, když soud prvního stupně nepřihlédl k tomu, že žalovaná kromě dvou předmětných pohledávek za žalobcem sepsala do majetkové podstaty dlužníka rovněž řadu hodnotných movitých věcí a obchodní podíl dlužníka ve společnosti GLOBUS music, s.r.o., pročež v době podání incidenčních žalob rozhodně nemohla vědět, že k případné úhradě žalobcových nákladů řízení nebudou v majetkové podstatě prostředky; tato okolnost přitom představuje liberační důvod podle § 37 odst. 3 InsZ. S přihlédnutím ke skutečnosti, že žalobce dlužníka „vytuneloval“, se pak žalované dále jeví žalobou uplatněný nárok rozporným s dobrými mravy. Žalovaná proto navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil a žalobu zamítl.

Žalobce napadl odvoláním nákladový výrok rozsudku soudu prvního stupně, jsa přesvědčen, že byl-li v řízení z poloviny úspěšný, měl mu soud prvního stupně v témže rozsahu přiznat nárok na náhradu nákladů řízení, když žalovaná náhradu nákladů řízení nepožadovala, a tedy žalobci v rozsahu jeho neúspěchu povinnost k náhradě nákladů řízení žalované nevznikla. Žalobce proto navrhl, aby odvolací soud změnil napadený nákladový výrok rozsudku soudu prvního stupně a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci náklady řízení ve výši odpovídající jeho polovičnímu úspěchu v řízení.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a o.s.ř.), a dospěl k závěru, že odvolání žalované je důvodné, byť z jiných než v něm uvedených důvodů. Odvolání žalobce pak, jakkoliv k němu odvolací soud přihlížel toliko v rámci úvah vedoucích ho k vlastnímu rozhodnutí o nákladech řízení před soudy obou stupňů (§ 224 odst. 2 o.s.ř.), odvolací soud důvodným neshledal.

Soud prvního stupně si pro své rozhodnutí opatřil dostatek důkazů, ze kterých čerpal správná skutková zjištění týkající se postavení obou účastníků při zahájení obou předmětných soudních řízení a jejich průběhu; potud se odvolací soud se skutkovými závěry soudu prvního stupně jako správnými ztotožňuje a v podrobnostech na ně v odkazuje. Správností řešení otázky (rovněž skutkové), zda žalovaná při podání žalob mohla či nemohla poznat, že

majetková podstata nebude k úhradě nákladů řízení žalobce postačovat, se odvolací soud nezabýval, neboť je tato otázka pro rozhodnutí o věci samé právně nevýznamná (viz dále).

Soud prvního stupně rovněž nepochybil, když na jím zjištěný skutkový stav věci aplikoval ustanovení § 37 InsZ, jež v odůvodnění napadeného rozsudku citoval (pro úplnost lze v této souvislosti dodat, že naopak nepřipadný je jeho poukaz na § 420 obč. zák., podle nějž insolvenční správce, na rozdíl od správce konkursního – srov. § 8 odst. 2 ZKV a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.8.2014, sp.zn. 29 Cdo 1043/2012 – za škodu neodpovídá; všechny předpoklady jeho odpovědnosti jsou totiž upraveny právě v § 37 InsZ). Soudem prvního stupně na podkladě správně určené právní normy provedené posouzení věci však odvolací soud nesdílí.

Soud prvního stupně citoval sice § 37 InsZ ve všech jeho (čtyřech) odstavcích, odpovědnost žalované za škodu však podle odůvodnění rozsudku dovedl podle § 37 odst. 3 InsZ; právě z uvedeného důvodu se zabýval otázkou, zda žalovaná v době, kdy podala proti žalobci žaloby, mohla či nemohla poznat, že majetková podstata pro případ neúspěchu žalob nebude stačit k úhradě žalobcem v řízení vynaložených a jemu posléze přisouzených nákladů řízení.

Podle § 37 odst. 3 InsZ platí, že insolvenční správce odpovídá za škodu nebo jinou újmu, která *věřiteli s pohledávkou za majetkovou podstatou* vznikla tím, že nemohla být uspokojena jeho pohledávka *vzniklá na základě právního úkonu insolvenčního správce*; této odpovědnosti se insolvenční správce zproští, jen když prokáže, že v době, kdy tento právní úkon činil, nemohl poznat, že majetková podstata nebude stačit k úhradě jím vzniklé pohledávky za majetkovou podstatou.

Z ust. § 37 odst. 3 InsZ však podle odvolacího soudu odpovědnost žalované dovést nelze, a to hned ze dvou důvodů. Prvně proto, že žalobce v rozsahu jemu vůči majetkové podstatě přisouzených nákladů řízení nebyl věřitelem pohledávky za majetkovou podstatou (srov. § 168 InsZ) nebo pohledávky jí na roveň postavené (§ 169 InsZ), za druhé proto, že tato pohledávka nevznikla na základě právního úkonu insolvenčního správce (žaloba není právní úkon), ale na podkladě (v tomto směru konstitutivního) rozhodnutí soudu.

Odpovědnost žalované tak může být založena (toliko) v rámci druhé (a základní) skutkové podstaty odpovědnosti insolvenčního správce za škodu podle § 37 odst. 1 InsZ, podle nějž insolvenční správce odpovídá za škodu nebo jinou újmu, kterou dlužníku, věřitelům nebo třetím osobám způsobil tím, že při výkonu své funkce *porušil povinnosti, které jsou mu uloženy zákonem nebo rozhodnutím soudu, jakož i tím, že při jejím výkonu nepostupoval s odbornou péčí*. Této odpovědnosti se insolvenční správce zproští, jen když prokáže, že škodě nebo jiné újmě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat se zřetelem k průběhu insolvenčního řízení.

Základní povinností insolvenčního správce a maximou veškerého jeho počínání je vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby došlo k uspokojení věřitelů v co nejvyšší míře (srov. § 36 část věty za středníkem InsZ; z druhé věty tohoto ustanovení se pak podává, že insolvenční správce je dokonce povinen upřednostnit společné zájmy věřitelů před zájmy vlastními i zájmy třetích osob). Zcela regulérním prostředkem realizace této základní zákonné povinnosti insolvenčního správce je soudní ochrana majetkové podstaty cestou podávání tzv. incidenčních žalob podle § 231 a násl. InsZ, jimiž lze uplatňovat případně i požadavky na určení neplatnosti právních úkonů (srov. zejm. třetí

odstavec posledně citovaného zákonného ustanovení). Podání takových žalob v souzené věci žalovanou pak podle odvolacího soudu – proti mínění soudu prvního stupně – přes jejich výsledný neúspěch nelze považovat za postup rozporný s požadavky odborné péče, ba právě naopak; podle odvolacího soudu by žalovaná postupovala v rozporu s odbornou péčí, pokud by takové žaloby nepodala. To, že podání (posléze neúspěšné) incidenční žaloby nemohlo být v dané věci současně ani porušením zákonné či soudem uložené povinnosti, je pak mimo jakoukoliv pochybnost. Právní názor soudu prvního stupně, ústící ve svých důsledcích v jakousi objektivní odpovědnost insolvenčního správce za výsledek incidenčního sporu, tak odvolací soud ani přinejmenším nesdílí, je názoru právě opačného. Delikt insolvenčního správce podle § 37 odst. 1 InsZ ani podle § 37 odst. 3 InsZ tak, uzavírá odvolací soud, v souzené věci shledat nelze.

Již z uvedeného důvodu odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku změnil a žalobu zamítl.

O nákladech řízení před soudy obou stupňů (§ 224 odst. 2 o.s.ř.) rozhodl odvolací soud ve výroku II. podle § 224 odst. 1, za použití § 142 odst. 1 o.s.ř. a § 146 odst. 2 věta první o.s.ř., podle nichž byla žalovaná v řízení plně úspěšná; v rozsahu, v němž žalobce vzal žalobu zpět, je její procesní úspěch dán absencí splnění podmínek předvídaných v § 146 odst. 2 věta druhá o.s.ř.

Za řízení před soudem prvního stupně tak přísluší žalované paušální náhrada hotových výdajů podle § 151 odst. 3 o.s.ř., ve znění účinném od 1.7.2015, a § 2 odst. 3 vyhl. č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu, za tři vyjádření ve věci samé (§ 1 odst. 3 písm. a/ cit. vyhl.) a účast na čtyřech jednáních (§ 1 odst. 3 písm. c/ cit. vyhl.) před soudem prvního stupně, tj. 7 x 300,- Kč; k otázce možné úvahy o retroaktivitě shora citované právní úpravy paušální náhrady nákladů řízení nezastoupeného účastníka srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1.2.2016, sp. zn. IV. ÚS 3554/15: „Pokud pak jde o posouzení ústavnosti možných retroaktivních účinků novely přijaté zákonem č. 139/2015 Sb., není tato otázka pro nynější rozhodnutí významná, neboť jak dovodil Ústavní soud v citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 39/13, právo účastníka řízení, který není zastoupen advokátem, na přiznání paušální náhrady hotových výdajů bylo dovozeno již z dříve účinné právní úpravy.“

Odvolací soud při určení výše nákladů řízení žalované před soudem prvního stupně nepostupoval podle § 1 odst. 3 písm. b) vyhl. č. 254/2015 Sb., podle nějž je vyhláškou honorovaným úkonem rovněž „příprava účasti na jednání“. K aplikaci uvedeného ustanovení podzákonného právního předpisu by bylo podle názoru odvolacího soudu z pohledu úvahy o naplnění zákonného kritéria *účelnosti* vynaložených nákladů (§ 142 odst. 1 o.s.ř.) možné přistoupit až tehdy, pokud by byl takový úkon honorován rovněž podle vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, tj. v případě advokátů, což však není, a odvolacímu soudu současně není známo, že by kdy byl. K navýšení paušální náhrady hotových výdajů nezastoupeného účastníka oproti účastníku zastoupenému pak nevidí odvolací soud žádný rozumně ospravedlnitelný důvod.

O lhůtě k plnění ve výroku o nákladech řízení před soudem prvního stupně bylo rozhodnuto podle § 211 a § 160 odst. 1 část věty před středníkem o.s.ř.; k určení lhůty delší nebo stanovení plnění ve splátkách neshledal odvolací soud důvod.

Zcela mylný je názor žalobce, že by žalované nemělo příslušet právo na náhradu nákladů řízení jen proto, že je výslovně neuplatnila, neboť o nákladech řízení rozhoduje soud z úřední povinnosti.

O nákladech odvolacího řízení pak bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 o.s.ř. a § 142 odst. 1 o.s.ř. a contrario, když i v odvolacím řízení byla žalovaná plně úspěšná, práva na náhradu nákladů řízení se však vzdala.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné [§ 238 odst. 1 písm. c) o.s.ř.].

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí nebo na nařízení exekuce.

V Praze dne 2. listopadu 2016

JUDr. Vladimír F u ě í k v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Mitkovová Anna